Mr Vladimir Medović
advokat u Novom Sadu

SUDSKA ZAŠTITA U PRAVU EVROPSKE UNIJE*

SAŽETAK: Pravni sistem Evropskih zajednica, kao jedan od tri stuba Evropske unije, zasnovan je na originalnom konceptu koji obezbeđuje saradnju Suda pravde i nacionalnih sudova. Glavni zadatak Suda pravde je da obezbedi tumačenje i primenu Ugovora, akata organa Zajednica i Evropske centralne banke.

Ključne reči: Evropska unija, Evropske zajednice, pravna zaštita, Sud pravde.

A. OPŠTA PITANJA

Ugovor o osnivanju Evropske zajednice za ugalj i čelik iz 1951. godine i Ugovori o osnivanju Evropske ekonomske zajednice i Evropske zajednice za atomsku energiju iz 1957. godine posvećuju posebnu pažnju pitanju sudske zaštite. Sva tri ugovora osmišljena su na načelu vladavine prava kao jednom od najznačajnijih tekovina zajedničke ustavne tradicije država članica Evropskih zajednica. Značaj ovog načela potvrđen je Ugovorom o Evropskoj uniji iz 1992. godine u čijoj preambuli se naglašava privrženost država potpisnica vrednostima demokratije, slobode, poštovanju ljudskih prava i sloboda i načelu vladavine prava. Amsterdamskim ugovorom iz 1997. godine, kojim su izvršene izmene i dopune Ugovora o Evropskoj uniji, načelo vladavine prava je uneto u operativni deo Ugovora. U skladu sa novim članom 7. (ex član F) Ugovora „Unija je zasnovana na principima slobode, demokratije, poštovanja ljudskih prava i osnovnih sloboda i vladavini prava, koji principi su zajednički državama članicama”.

* Rad primljen: 7. III 2000.

Po viđenju Suda pravde, princip vladavine prava podrazumeva efikasnu sudska kontrolu svih pravnih akata donetih od strane organa Zajednice ili država članica. „U tom smislu kao prvo mora biti naglašeno da je Evropska ekonomska zajednica zajednica zasnovana na vladavini prava u onoj meri u kojoj ni države članice niti njeni organi ne mogu izbeći proveru da li su mere koje su usvojili u saglasnosti sa osnovnom ustavnom poveljom, Ugovorom”. Shodno tome, „Ugovorom je predviđen potpun sistem pravnih lekova i postupaka koncipiranih da omoguće Sudu pravde da vrši kontrolu zakonitosti mera usvojenih od strane organa (Zajednice)”.¹ Potrebu sudske kontrole, Sud pravde je izdigao na nivo opšteg pravnog načela, čime je stvorio pravni osnov za uspostavljanje svoje nadležnosti van slučajeva izričito predviđenih Osnivačkim ugovorima.²

Značaj sudske kontrole u pravnom sistemu Evropskih zajednica proizilazi, pre svega, iz specifične pravne prirode Zajednica kao međunarodnih organizacija sa izraženim nadnacionalnim obeležjima. Osnivačkim ugovorima, Evropskim zajednicama su poverene značajne funkcije od zajedničkog interesa za države članice. Radi što potpunijeg i efikasnijeg ostvarivanja ovih funkcija, države članice su se odrekle dela svog suvereniteta u korist Zajednica. Poverene zadatke Zajednice ostvaruju preko svojih organa od kojih svaki deluje u okviru svoje nadležnosti koja je određena Ugovorima. U domenu svoje nadležnosti „organi Zajednica raspolazu suverenim pravima čija primena se odražava na države članice kao i na njihove državljane”.³ Oni su ovlašćeni da donose pravne akte koji se neposredno primenjuju u državama članicama i imaju primat nad nacionalnim pravom. Stoga je od izuzetnog značaja, pre svega, za države članice, koje su se odrekle dela svog suvereniteta, da organi Zajednica deluju u zajedničkom interesu i postupaju u granicama svojih ovlašćenja, kao i da odluke na nivou Zajednice budu donete po propisanoj proceduri i u skladu sa odredbama Ugovora. Ništa manje nije bitno da se odredbe Ugovora i drugi pravni akti Zajednica jedinstveno tumače i primenjuju u svim državama članicama. Naime, prenoseći deo svojih suverenih prava na Zajednicu, države članice su unapred pristale na pravila koja nisu uvek doneta u skladu sa njihovim interesima, ali zato koriste ostalim državama, u očekivanju da će i druge države u obrnutim situacijama postupati na isti način.⁴ Zbog toga je potrebno da odredbe komunitarnog prava imaju isto značenje i dejstvo u svim državama članicama, kako bi se izbegla opasnost da pojedine države primenjuju samo ona pravila koja su u njihovom interesu.

¹ Predmet 294/83, Parti Ecologiste 'Les Verts' v. Evropski parlament, 23. 4. 1986 (1986) ECR 1339.

² H. G. Schermers and D. F. Waelbroeck, *Judicial protection in the European Communities*, Kluwer Law and Taxation Publishers, Deventer—Boston, 1992, str. 42—43.

³ Predmet 26/62, Van Gend en Loos, (1963) ECR 1.

⁴ T. C. Hartley, *The Foundations of European Community Law*, Clarendon press, Oxford, 1990, str. 181—182.

Pored država, pojedinci, takode, imaju jak interes za postojanje efikasne kontrole zakonitosti pravnih akata Zajednice. Ovo posebno u onim oblastima u kojima se odluke organa Zajednica neposredno primenjuju u državama članicama i neposredno stvaraju prava i obaveze za fizička i pravna lica.

Pored iznetog, na veliki značaj sudske kontrole utiču i određene slabosti u sistemskim rešenjima Zajednica, pre svega „demokratski deficit” u procesu donošenja odluka, odnosno relativno skromna ovlašćenja Evropskog parlamenta. U takvoj situaciji skoro sav teret kontrole rada Komisije i Saveta pada na Sud pravde.

Organizacija pravosuđa u Evropskim zajednicama zasniva se na originalnom konceptu i obezbeđuje sudsku zaštitu prava i sloboda garantovanih komunitarnim pravom kako na nacionalnom tako i na nivou Zajednica.

Kao što je već istaknuto, jedan od ključnih uslova za uspešno funkcionisanje Zajednica jeste da komunitarno pravo ima isto značenje i dejstvo u svim državama članicama. Pravo postaje beskorisno ako ne može biti efikasno primenjeno na čitavoj teritoriji Zajednica. To, opet, iziskuje postojanje jednog suda koji, u krajnjoj instanci odlučuje o svim pitanjima vezanim za tumačenje i primenu komunitarnog prava. Ova funkcija je poverena Sudu pravde Evropskih zajednica.

Međutim, Sud pravde nije jedini sud koji primenjuje komunitarno pravo. „Za razliku od običnih međunarodnih ugovora, Ugovor o osnivanju EEZ je stvorio sopstveni pravni sistem koji je sa stupanjem Ugovora na snagu postao integralni deo pravnih sistema država članica i koji su njihovi sudovi obavezni da primenjuju.”⁵ Jedno od osnovnih obeležja Ugovorom stvorenog pravnog sistema jeste direktna primena odredbi komunitarnog prava u državama članicama i njihov primat nad nacionalnim pravima. Veliki broj odredbi Ugovora i drugih pravnih akata Zajednica prolazi kroz okvir suverenosti država članica i neposredno stvaraju prava i obaveze za pojedince koji se mogu pozvati na ove odredbe pred nacionalnim sudovima i drugim državnim organima. Direktno primenjive odredbe komunitarnog prava imaju primat nad nacionalnim pravom, bez obzira o kom je izvoru prava reč: ustavu, zakonu ili podzakonskom aktu. Takode, nije od značaja da li je pravni akt Zajednice donet pre ili posle odgovarajućeg nacionalnog pravnog akta. Radi ostvarivanju prava garantovanih direktno primenjivim odredbama komunitarnog prava, pojedinci mogu pokrenuti postupak pred sudom države članice i koristiti sva pravna sredstva predviđena nacionalnim pravom. „Na državama članicama je da obezbede efikasnu sudsku kontrolu u pogledu saglasnosti sa primenjivim odredbama komunitarnog prava”.⁶

⁵ Predmet 6/64, Flaminio Costa v. ENEL, (1964) ECR 593, 594.

⁶ Predmet 222/84, Johnson v. Chief Constable of the RUC, (1986) ECR 1651.

B. SUD PRAVDE EVROPSKIH ZAJEDNICA

1) Status Suda pravde

Centralno mesto u komunitarnom pravosudnom sistemu pripada Sudu pravde Evropskih zajednica.⁷ Uz Savet, Komisiju, Evropski parlament i Finansijski sud, Sud pravde je jedan od glavnih organa Evropskih zajednica⁸. Ugovor o osnivanju Evropske unije, zaključen u Mastrihtu 1992. godine, ne dira u status Suda pravde kao zajedničkog organa tri Evropske zajednice. Evropska unija, za razliku od Evropskih zajednica koje i dalje postoje, nema svojstvo pravnog lica, niti međunarodnopravni subjektivitet i, izuzev Evropskog saveta, nema sopstvene organe. U ostvarivanju svojih ciljeva, Unija koristi „jedinstven institucionalni okvir” koji čine organi i pravni instrumenti Evropskih zajednica.⁹ Naime, kada nastupa prema trećim subjektima, kao i u unutrašnjim postupcima, Unija „pozajmljuje organe i pravne instrumente Evropskih zajednica”.¹⁰ Time se ne menja njihov status i oni ostaju organi Evropskih zajednica. Član 46 (ex član L) Ugovora o osnivanju Evropske Unije je izričit u tom pogledu:

„Odredbe Ugovora o osnivanju Evropske zajednice, Ugovora o osnivanju Evropske zajednice za ugalj i čelik i Ugovora o osnivanju Evropske zajednice za atomsku energiju koje se odnose na ovlašćenja Suda pravde Evropskih zajednica i vršenje ovih ovlašćenja primenjivaće se na sledeće odredbe ovog Ugovora...” U pitanju su odredbe koje se odnose na tri evropske zajednice, zajedničku politiku i sudsku saradnju u krivičnim stvarima (glava VI Ugovora), bližu saradnju između pojedinih država članica (glava VII Ugovora), poštovanje ljudskih prava od strane organa Zajednica (čl. 6. st. 2. Ugovora) i završne odredbe Ugovora kojima se uređuje postupak za njegovu izmenu i pristupanje novih članova Unije.

2) Sastav i organizacija Suda pravde

Sud pravde se sastoji od 15 sudija koje zajedničkom odlukom postavljaju predstavnici država članica na period od šest godina.¹¹ Sudije se biraju u ličnom svojstvu i uživaju potpunu nezavisnost u odnosu na države članice i ostale organe Zajednica. Za sudije mogu biti birana samo ona li-

⁷ U skladu sa Konvencijom o određenim organima zajedničkim za Evropske zajednice iz 1957. godine, postoji jedan Sud pravde koji obavlja sudsku funkciju u sve tri Evropske zajednice.

⁸ Član 7 (ex član 4) Ugovora o osnivanju Evropske zajednice; identičnu odredbu sadrže Ugovor o osnivanju Evropske zajednice za ugalj i čelik i Ugovor o osnivanju Evropske zajednice za atomsku energiju.

⁹ Član 3 (ex član C) Ugovora o osnivanju Evropske unije.

¹⁰ Videti R. Vukadinović, *Pravo Evropske unije*, Beograd, ECPD, 1995, str. 29; U. Everling, *Reflections on the Structure of the European Union*, *Common Market Law Review* 29, 1992, str. 1061.

¹¹ Član 221 (ex 165) i član 223 (ex 167) Ugovora o osnivanju Evropske zajednice.

ca koja ispunjavaju uslove za izbor u najviše sudske instance svojih država ili koja su istaknuti pravni stručnjaci.

Pored sudija, u sastav Suda ulazi i devet opštih pravobranilaca koje takođe postavljaju predstavnici država. Institucija opšteg pravobranioca preuzeta je iz francuskog i njemu srodnih pravnih sistema i u mnogome je slična onoj koju imaju Komesari vlade u Državnom savetu.¹² Osnovna funkcija opšteg pravobranioca je da, kao učesnik u postupku, javno daje obrazložena mišljenja o predmetima koji se nalaze pred Sudom pravde i tako pomogne ovom sudu u vršenju zadataka koji su mu povereni Ugovorom.¹³ Potrebno je posebno naglasiti da u izvršavanju ove funkcije opšti pravobranioци postupaju potpuno nezavisno i nepristrasno. Dakle, oni nisu, kako bi se to možda moglo pomisliti iz njihovog naziva, zastupnici Zajednice, već deluju u opštem interesu koji se sastoji u pravilnoj primeni komunitarnog prava.

Svakako najbitniji zadatak opšteg pravobranioca je da na kraju postupka javno, pred Sudom, izloži svoje mišljenje o predmetu spora. Mišljenje treba da sadrži kratak prikaz činjenica i pravnih propisa, pregled ranijih odluka Suda, navode stranaka i zaključak u pogledu presude. Ma da mišljenje opšteg pravobranioca ne obavezuje Sud, ono nesumnjivo ima značajnu težinu prilikom većanja i glasanja. Mišljenje opšteg pravobranioca se objavljuje u službenom glasilu Zajednice (*Official Journal of the European Communities*) čime se još više povećava njegov značaj. Pored ove, opšti pravobranilac ima i druge značajne funkcije u postupku. Njemu se dostavljaju svi dokumenti u predmetu i konsultuje se o svim značajnijim proceduralnim pitanjima koja se pojave u toku postupka. On može podnositi predloge, postavljati pitanja strankama, njihovim zastupnicima, svedocima, veštacima i drugim učesnicima u postupku i sl.

Sud pravde sudi u plenumu ili u većima sastavljenim od tri, pet ili sedam sudija. Do 1992. godine Sud pravde je, po pravilu, zasedao u plenumu. Ugovorom o osnivanju Evropske unije je povećana uloga veća u rešavanju predmeta. Prema važećem rešenju, Sud pravde mora zasedati u plenumu samo kada to zahteva država članica ili organ Zajednice koji je stranka u postupku. U svim ostalim slučajevima, Sud može zasedati u većima.¹⁴

Od kraja 1989. godine u okviru Suda pravde kao posebno sudsko telo postoji Prvostepeni sud.¹⁵ U skladu sa članom 225 (ex 168a) Ugovora

¹² R. Vukadinović, *Sud pravde Evropskih zajednica*, Pravo Evropske unije, zbornik radova, Službeni glasnik, Beograd, 1996, p. 151.

¹³ Član 222 (ex 166) Ugovora o osnivanju EZ.

¹⁴ Član 221. stav 3 (ex 165. stav 3) Ugovora o osnivanju EZ.

¹⁵ Članom 11. Jedinstvenog evropskog akta (O. J. 1987. L 169) ovlašćen je Savet da na predlog Suda pravde i po konsultaciji sa Komisijom i Evropskim parlamentom, pridoda Sudu pravde tribunal koji bi bio nadležan da raspravlja i odlučuje u prvom stepenu, uz pravo žalbe Sudu pravde, samo po pravnim pitanjima, u određenim vrstama postupaka koje pokrenu fizička i pravna lica. Na osnovu datog ovlašćenja Savet je 24. 10. 1988. godine doneo Odluku o osnivanju Prvostepenog suda Evropskih zajednica (O. J. 1988. L 319). U skladu sa Odlukom Prvostepeni sud je započeo sa radom 31. 10. 1989. godine.

o osnivanju EZ Prvostepeni sud je nadležan da u prvom stepenu raspravlja i odlučuje po direktnim tužbama fizičkih i pravnih lica protiv organa Zajednica. Protiv odluka Prvostepenog suda dozvoljena je žalba Sudu pravde. Žalba je ograničena samo na pravna pitanja.

3) Nadležnost Suda pravde

Osnovni zadatak Suda pravde, postavljen Ugovorima o osnivanju Evropskih zajednica, je da „obezbedi poštovanje prava u tumačenju i primeni Ugovora”.¹⁶ Sud pravde ispunjava ovaj zadatak postupajući u okviru svoje nadležnosti koja je određena Osnivačkim ugovorima i drugim relevantnim aktima donetim u primeni ovih ugovora. Ovu načelnu vezanost Suda pravde odredbama Ugovora u pogledu nadležnosti treba samo uslovno shvatiti. Tokom godina prakse, Sud pravde je polako pomerao granice svoje nadležnosti izdižući potrebu sudske kontrole pravnih akata na nivo opšteg pravnog načela zajedničkog ustavnim tradicijama država članica. Time je stvoren pravni osnov za postupanje Suda pravde i u slučajevima koji nisu izričito predviđeni Ugovorom.

Postoji više kriterijuma za podelu nadležnosti Suda pravde. Sadržinski posmatrano, nadležnost Suda pravde obuhvata predmete iz različitih oblasti:

- međunarodnog prava (tumačenje ugovora, sporovi između država članica, sporovi između Komisije i država članica),
- ustavnog prava (kontrola zakonitosti propisa organa Zajednica),
- upravnog prava (kontrola pojedinačnih akata Zajednice),
- radnog prava (sporovi između Zajednica i njihovih službenika),
- privrednog prava (sporovi o ugovornoj odgovornosti Zajednica).

Druga podela za kriterijum uzima prirodu, odnosno obaveznost odluka Suda pravde i obuhvata:

a) savetodavnu nadležnost i b) nadležnost u sporovima.¹⁷ Ovu podelu treba shvatiti sasvim uslovno s obzirom da savetodavna mišljenja proizvode određene pravne posledice. Primera radi, međunarodni ugovor koji Zajednica namerava da zaključi sa trećom državom ili međunarodnom organizacijom, o čijoj je saglasnosti sa Ugovorom o osnivanju Sud dao negativno mišljenje, ne može biti zaključen sve dok Ugovor o osnivanju ne bude izmenjen u skladu sa predviđenom procedurom.¹⁸ Osim pomenutog primera, Sud pravde daje mišljenje i o manjim izmenama Ugovora o osnivanju EZUČ koje predlažu Savet i Komisija. Slično kao i u prethodnom slučaju mišljenje Suda pravde proizvodi pravno dejstvo tako da će

¹⁶ Član 220 (ex 164) Ugovora o osnivanju EZ. Slične odredbe su sadržane u Ugovoru o osnivanju Evropske zajednice za ugalj i čelik.

¹⁷ Videti Vesna P. Knežević Predić, *Nadnacionalni karakter Evropske ekonomske zajednice i suverenost država članica*, doktorska disertacija, Novi Sad, 1996, p. 368—369; T. Hartley, *op. cit.*, pp. 56—59.

¹⁸ Član 300. st. 6 (ex 228. st. 6) Ugovora o osnivanju Evropske zajednice.

predlog izmene Ugovora biti dostavljen Parlamentu samo ukoliko Sud oceni da je u saglasnosti sa članovima 2, 3. i 4. Ugovora ili da ne remeti raspodelu ovlašćenja između organa Zajednice.

Mada savetodavna nadležnost ima veliki značaj, rešavanje sporova ipak predstavlja osnovni zadatak Suda pravde. U ovim predmetima Sud pravde odlučuje presudom. Presude Suda pravde imaju obavezujuće dejstvo. Osnivački ugovori predviđaju mehanizam prinudnog izvršenja za slučaj da stranka ne postupi dobrovoljno po presudi Suda pravde.¹⁹ Sporovi za koje je nadležan Sud pravde mogu se podeliti u dve velike grupe. U prvu grupu spadaju sporovi koji započinju i okončavaju se pred Sudom pravde, tzv. direktne tužbe, dok se u drugoj grupi nalaze sporovi koji započinju i okončavaju se pred nacionalnim sudovima — postupci za rešavanje prethodnog pitanja.

3a) Direktne tužbe

U predmetima po direktnim tužbama, Sud pravde konačno odlučuje o pravima i obavezama stranaka. U okviru ove grupe razlikuju se predmeti u kojima nadležnost Suda pravde proizilazi neposredno iz Ugovora ili nekog drugog propisa i predmeti podneti Sudu na osnovu arbitražne klauzule ili drugog sporazuma.

Neposredno na osnovu Ugovora ili drugog propisa donetog radi njegove primene Sud pravde rešava o:

a) sporovima koji proizilaze iz nezakonitih akata, radnji ili propuštanja organa Evropskih zajednica i Evropske centralne banke. U pitanju su sporovi po tužbama za poništaj komunitarnih akata, tužbama zbog povrede Ugovora usled propuštanja da se donese odgovarajući akt, tužbama protiv odluka kojima se izriču sankcije i tužbama za naknadu vanugovorne štete za koju je odgovorna Zajednica. Kao tužioci, u ovim predmetima mogu se pojaviti organi Zajednica, Evropska centralna banka, države članice i pojedinci,

b) sporovima po tužbama podnetim protiv država članica i nacionalnih centralnih banaka zbog kršenja ugovornih obaveza. Ovde su ovlašćeni tužioci Komisija, Odbor direktora i Savet Evropske centralne banke kao i države članice,

c) sporovima između Zajednica i njihovih službenika.

Među predmetima koje Sud pravde rešava na osnovu sporazumno utvrđene nadležnosti nalaze se:

a) sporovi izneti u skladu sa arbitražnom klauzulom sadržanom u ugovoru koji je zaključen od strane ili u ime Zajednice,

b) svi drugi sporovi između država članica koji se tiču Ugovora, podneti Sudu na osnovu posebnog sporazuma.

¹⁹ Videti član 256 (ex 192) u vezi sa članom 244 (ex 187) Ugovora o osnivanju EZ.

3b) Postupak za rešavanje prethodnog pitanja

Kod ove grupe predmeta postupak započinje i završava se pred nacionalnim sudom. Naime, postupak za rešavanje prethodnog pitanja pred Sudom pravde predstavlja samo jednu fazu u postupku pred nacionalnim sudom, koji donosi konačnu odluku o ishodu spora. Kao što je već pomenuto, pojedinci mogu pred organima država članica, uključujući i sudove, koristiti sva nacionalna pravna sredstva koja im stoje na raspolaganju radi ostvarivanja i zaštite prava i sloboda garantovanih odredbama komunitarnog prava. Očigledno da su tvorci Ugovora dobro procenili pokretačku snagu privatnih interesa i da su s pravom smatrali da se primena komunitarnog prava u državama članicama na najefikasniji način može obezbediti ako se pojedincima poveri uloga „čuvara” Ugovora. Međutim, primena komunitarnog prava od strane nacionalnih sudova nosi u sebi rizik od različitog tumačenja i primene njegovih odredbi u državama članicama. Rešenje za ovaj problem je pronađeno u originalnom postupku koji se zasniva na saradnji između nacionalnih sudova i Suda pravde. Članom 234. Ugovora o osnivanju Evropske zajednice utvrđena je nadležnost Suda pravde da rešava o prethodnim pitanjima vezanim za:

- tumačenje Ugovora,
- valjanost i tumačenje akata organa Zajednica i Evropske centralne banke i
- tumačenje statuta organizacija koje su osnovane aktom Saveta, kada je to ovim statutima predviđeno.

Kada se neko od ovih pitanja pojavi u postupku pred sudom ili tribunalom države članice, taj sud ili tribunal može, ako smatra da je odluka po tom pitanju neophodna za donošenje pravilne odluke, zatražiti od Suda pravde tumačenje ili ocenu valjanosti odgovarajućeg propisa ili odredbe komunitarnog prava. Međutim, u slučaju kada se takvo pitanje pojavi pred nacionalnim sudom ili tribunalom protiv čije odluke nije dozvoljena žalba ili neko drugo pravno sredstvo, on je dužan da nastalo pitanje uputi na rešavanje Sudu pravde.²⁰ Presuda Suda pravde obavezuje nacionalni sud koji je uputio zahtev za rešavanje prethodnog pitanja. Pravno dejstvo presude je ograničeno na konkretan slučaj. Međutim, stvarni efekti presude, posebno kada se ona odnosi na pitanje valjanosti pojedinih propisa Zajednica, prevazilaze okvire predmeta u kojem se prethodno pitanje pojavilo. Ova konstatacija ima svoje utemeljenje u praksi Suda pravde. Naime, razmatrajući pitanje dejstva svojih presuda, Sud pravde je zauzeo stanovište da je presuda kojom se daje tumačenje Ugovora, odnosno nekog drugog propisa, ili kojom se određeni akt organa Zajednice proglašava nevažećim, dovoljan osnov ostalim nacionalnim sudovima da smatraju to

²⁰ Identična odredba sadržana je u Ugovoru o osnivanju Evropske zajednice za atomsku energiju. U skladu sa rešenjem prihvaćenim u Ugovoru o osnivanju Evropske zajednice za uglj i čelik Sud pravde je isključivo nadležan za rešavanje prethodnog pitanja koje se odnosi na važenje akata Visoke vlasti ili Saveta, kada se takvo pitanje postavi u postupku pred nacionalnim sudom ili tribunalom.

pitanje rešenim.²¹ Naravno, to ne sprečava nacionalne sudove da, ukoliko procene da za to ima osnova, u novom postupku postave pitanje iste sadržine.

JUDICIAL PROTECTION IN THE LAW OF THE EUROPEAN UNION

Vladimir Medović, LL.M.

Summary

The rule of law is one of the basic principles upon which the European Union is founded. According to the Court of Justice this principle assumes that neither the institutions of the Union nor its Member States can avoid a review of the question whether the measures adopted by them are in conformity with the basic constitutional charter, the Treaty. With that respect the Treaty established a complete system of legal remedies and procedures designed to permit the Court of Justice to review the legality of measures adopted by the institutions.

The judicial system of the European Communities, as one of the three pillars of the Union, is based on the original concept, which provides for cooperation between the Court of Justice and the national courts. The main task of the Court of Justice, entrusted by the Treaty, is to ensure that in the interpretation and application of the Treaty the law is observed.

Key words: European Union, European Communities, judicial protection, Court of Justice, Court of First Instance.

²¹ Predmet 66/80, *International Chemical Corporation*, (1981) ECR 1191.